

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра теорії та методики початкової освіти**

**МЕТОДИКА НАВЧАННЯ
ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ «СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВО»**

*Методичні рекомендації до проведення уроків
«Я у світі» у 4 класі*

для студентів денної форми навчання
спеціальності 013 «Початкова освіта», ОС «Молодший бакалавр»

МДУ 2020

УДК 373.3.016:172.12(072)(075.8)

*Розглянуто та рекомендовано до друку
Науково-методичною радою Мукачівського державного університету
протокол № ___ від _____ 2020 р.*

*Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри теорії та методики початкової освіти
протокол № __ від _____ 2020 р.*

Укладач: кандидат педагогічних наук, доцент Лалак Н.В.
Рецензент: кандидат педагогічних наук Попович О. М.

М 54

Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»: методичні рекомендації до проведення уроків «Я у світі» у 4 класі для студентів денної форми навчання, спеціальності 013 «Початкова освіта» ОС «Молодший бакалавр» / укладач: Н.В. Лалак – Мукачево: МДУ, 2020. – 39с. (1,9 др.арк.)

У навчально-методичному виданні подано цікаві ідеї, методичні поради, рекомендації до проведення уроків «Я у світі» у 4 класі початкової школи, представлено дидактичний матеріал та розгорнуті плани-конспекти уроків.

Рекомендовано студентам спеціальності 013 «Початкова освіта» ОС «Молодший бакалавр» та педагогам-практикам сучасного закладу загальної середньої освіти.

© МДУ, 2020

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Особливості вивчення курсу «Я у світі» у початковій школі	6
2. Методичні рекомендації до проведення уроків «Я у світі» у 4 класі за темами:	11
2.1. «Я - Людина»	11
2.2. «Я та інші»	14
2.3. «Я - українець»	20
2.4. «Я - європесць»	25
Післямова	31
Список використаних джерел	32
Додатки	34

ПЕРЕДМОВА

Особливості соціально – економічних, політичних труднощів, які сьогодні переживає Українська держава, протиріччя розвитку нашого суспільства гостро вплинули на реформування системи освіти. Одним з головних завдань сучасної школи та основою всієї її навчально-виховної діяльності є формування в учнів цілісної наукової картини світу. Світоглядна зрілість дитини допомагає їй самостійно розібратися, правильно зорієнтуватися в складних подіях і явищах сучасного життя, забезпечує активну участь у будівництві демократичного суспільства. У молодших школярів слід формувати уявлення про життя, діяльність, боротьбу старших поколінь за незалежність Української держави, прагнення бути добрим, старанним і дисциплінованим учнем. У початкових класах соціальна та громадянська компетентності як ключові є міждисциплінарними та інтегруються через усі освітні галузі.

Значні можливості формування світогляду молодших школярів закладено у навчальному предметі «Я у світі», який реалізує освітню галузь «Суспільствознавство» Державного стандарту початкової загальної освіти та спрямовується на соціалізацію особистості молодшого школяра, його патріотичне і громадянське виховання. Поступове нагромадження ставлень школярів до себе, до найближчого і віддаленого соціального середовища сприятиме розвитку їхньої самосвідомості і самовизначення у довкіллі.

Змістове наповнення курсу «Я у світі» зосередить учнів 4 класів на усвідомленні суті взаємовідносин людини і суспільства, набутті демократичних цінностей, адекватному випробовуванні різноманітних соціальних ролей, засвоєнні поведінкових еталонів. Кожна тема має наскрізний характер, відрізняється обсягом та складністю змісту.

Предмет «Я у світі» має стати ядром виховного впливу на особистість молодшого школяра і бути органічно пов'язаним із системою знань, які передбачені іншими предметами та програмою позакласної діяльності.

Методична нестандартність уроків запобігає перевантаженню дітей, створює позитивні умови для навчання, пізнання соціального світу.

Пропоновані методичні рекомендації входять до комплексу теоретичного і методичного забезпечення студентів денної форми навчання спеціальності 013 «Початкова освіта» ОС «Молодший бакалавр» з курсу «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»».

Подані рекомендації є тільки орієнтиром для майбутніх фахівців у підготовці та проведенні уроків «Я у світі». Переконані, що кожен сучасний вчитель початкової школи та майбутній фахівець підбере свої ефективні форми, методи, прийоми роботи та знайде власні слова, щоб зацікавити учнів предметом «Я у світі» і довести молодшим школярам, як важливо навчитися пізнавати світ і себе в цьому світі.

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «Я У СВІТІ»

Курс «Я у світі», відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти, реалізує освітню галузь «Суспільствознавство». Навчальним предметом у 4 класі передбачено вивчення наступних тем: «Я – людина», «Я та інші», «Я – українець», «Я – європеєць». Саме така послідовність розташування матеріалу, дозволяє формувати світогляд молодшого школяра, його громадянську та історичну компетентності. Дитина починає з усвідомлення себе, як частини соціуму, своєї родини, школи, у якій навчається, поступово переходячи до більш широких понять, таких як рідний край, Україна, світ в цілому. Що в результаті дає учневі можливість відчутти себе не просто українцем, а майбутнім громадянином світу.

Матеріал курсу «Я у світі» дібраний за принципами науковості, систематичності, доступності, відповідності життєвим реаліям і базується на таких твердженнях: любов до України, віра в її майбутнє, що притаманна кожному громадянину України; життя кожного українця базується на цінностях, які властиві його народу; майбутнє кожної дитини спрямоване на успіх (наведені приклади життя видатних українців минулого і сьогодення).

При вивченні навчального предмета акцент робиться на:

- усвідомленні важливості демократичних цінностей;
- засвоєнні культурних норм свого народу;
- усвідомленні взаємозв'язку між людиною і суспільством, їх значущості один для одного;
- набутті навичок використання різних соціальних ролей;
- утвердженні самоцінності людського життя.

Зміст «Я у світі» має світоглядний характер. Знайомлячи дітей із цим предметом, вчитель має можливість спиратися на життєвий досвід дітей, дати їм можливість поглянути на світ з різних точок зору. Набуті знання і вміння повинні слугувати інструментом пізнання світу, знаходження свого

місця в ньому, самовираження. Педагог у взаємодії з батьками повинен створити таке соціокультурне освітнє середовище, яке спряло б формуванню демократичної, відповідальної, креативної особистості дитини, що шанує традиції свого народу, працює на його благо, дотримується законів суспільства.

Змістове наповнення «Я у світі» дозволяє вчителю проводити пропедевтичну роботу та приділяти значну увагу превентивному вихованню здобувачів освіти. В контексті вищезазначеного предмета в учнів є можливість розглянути, проінсценувати, обговорити різноманітні з правової точки зору ситуації, які сприяють формуванню їх негативного ставлення до протиправних діянь.

Вивчення курсу «Я у світі» сприяє:

- формуванню життєвої компетентності дітей;
- становленню кожного учня як особистості;
- розширенню соціального досвіду здобувачів освіти;
- сприйняттю загальнолюдських цінностей, на яких базується життя соціуму;
- формуванню активної життєвої позиції;
- вихованню толерантного відношення до інакших поглядів на життя, культури, традиції, релігії;
- розвитку творчих задатків і здібностей молодших школярів.

Методи вивчення предмету «Я у світі»:

- обговорення теми як пошукової задачі, яку потрібно розв'язати на уроці;
- організація практичної роботи учнів в парах і групах;
- створення умов для пошуково-дослідницької роботи як на уроці, так і в позаурочний час;
- діалог з учнем;
- позитивне підкріплення, стимулювання добрих вчинків;
- виконання проектних завдань.

Провідні функції підручника «Я у світі» (4 клас) реалізуються комплексно:

- співтворчість учнів і вчителя;
- спільна праця по досягненню визначеної мети;
- навчальний діалог;
- гуманне ставлення до учнів;
- здоров'язберігаючий підхід;
- стимулювання розвитку творчих здібностей учнів.

Підручник подає зміст навчального матеріалу через розглядання сюжетної ситуації, історії вчинку, через життєву проблему або авторську розповідь, що відповідає віковим особливостям учнів 4 класу. Це дає можливість унаочнити освітній процес, зробити зрозумілими для дітей складні явища і події, забезпечує емоційну участь дітей в процесі уроку.

Ілюстративний матеріал підручника унаочнює зміст; сприяє запам'ятовуванню інформації; підтримує прагнення до творчості; сприяє розвитку емоційно-вольової сфери.

Прийоми роботи методичного апарата підручника:

- поміркуйте і назвіть докази «за» і «проти»...;
- зробіть припущення про те, що могло б трапитися, якби...;
- придумай іншу кінцівку історії;
- назвіть причини, чому сподобалося і чому не сподобалося...;
- візьміть інтерв'ю в учня, який...;
- вигадайте нове призначення для...;
- напишіть оголошення про...;
- створіть рекламу...;
- організуйте аукціон добрих справ... .

Виконати проект, провести практичну роботу, поспостерігати і зробити висновки, дати оцінку, спираючись на власний життєвий досвід – саме система таких пізнавально-практичних завдань дозволяють молодшим школярам успішно засвоїти предмет «Я у світі». Сучасному вчителю

важливо акцентувати увагу дітей на причинно-наслідкових зв'язках між вчинками і їх наслідками, між відношенням до людей і оточуючих до тебе.

Щоб змотивувати учнів 4 класів до вивчення даного курсу, пропонуємо:

- застосування нестандартних навчальних завдань;
- використання інтерактивних педагогічних технологій (методу проектів, рольових ігор, моделювання життєвих ситуацій);
- проведення нестандартних уроків (урок-диспут, урок-вистава, урок-квест, урок-мандрівка, урок-КВК, урок-гра);
- організація пошуково-дослідницької роботи дітей;
- акцентування на взаємозв'язку матеріалу із подіями сьогодення (участь у благодійних акціях, флешмобах).

Для розвитку особистості кожної дитини важливо заохочувати розвиток її здібностей, підтримувати намагання розв'язати проблемні ситуації, які виникають в навчанні, заохочувати прагнення до знань. Важливою частиною вивчення предмету «Я у світі» є створення ситуації успіху в процесі оволодіння програмовим матеріалом. Для створення ситуації успіху на уроках «Я у світі» варто:

- створювати атмосферу співробітництва, де у кожного невеличке, але важливе завдання;
- мотивувати кожний етап уроку;
- уважно вислуховувати думки кожної дитини, якими б легковажними вам вони не здавалися на перший погляд;
- підтримувати похвалою, добрим словом кожного школяра, який доклав зусиль до спільного результату.

Важливо всіляко заохочувати звернення здобувачів освіти до власного «Я», до використання життєвого досвіду, подолання труднощів. Безумовно, необхідним елементом побудови освітнього процесу є правильне оцінювання діяльності учнів (вербальне).

Які труднощі можуть чекати при вивченні предмету «Я у світі»:

- некоректна постановка мети, що не сприймається учнями як можлива;
- велика роль педагога в проведенні уроку і мала участь учнів, що призводить до відсутності зацікавлення вивчення цього предмету;
- перевантаження уроку словесними методами, краще більше залучати учнів до практично-дослідницької діяльності;
- при розборі ситуацій перехід на особистості, що пригнічує окремих учнів;
- відсутність справедливої оцінки результатів учнів;
- мала частина діяльнійшої (практичної) частини уроку.

Курс «Я у світі» об'єктивно має міжпредметний характер, тому в його конструюванні забезпечено самостійне значення, оригінальний зміст, який не дублює соціального й науково-пізнавального матеріалу інших навчальних предметів. Водночас він є ядром виховного впливу на особистість дитини і органічно пов'язаний із системою знань, які передбачені іншими предметами, програмою позакласної діяльності, що забезпечить різнобічність та перспективність навчання, виховання і розвитку молодших школярів.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ «Я У СВІТІ» У 4 КЛАСІ ЗА ТЕМАМИ «Я – ЛЮДИНА»

Тема «Я-людина» вводить дитину в світ власного «Я», допомагає усвідомити неповторність кожної людини, зумовлює бажання й потребу пізнавати себе й навколишній світ за допомогою органів чуття, розуміння цінності людського життя і взаємин між людьми, які передбачають чесність, доброту, відповідальність тощо.

Державні вимоги щодо рівня загальноосвітньої підготовки учнів:

- мають уявлення про: неповторність кожної людини (зовнішність, поведінка, здібності, характер); неприпустимість заподіяння будь-якої шкоди собі й іншим; можливості людини; значення знань, освіти, працелюбства в житті людини, в досягненні успіхів;
- наводять приклади досягнень людей.

Зміст навчального матеріалу

Я – неповторна людина.

Навчальний проект (індивідуальний проект)

Постать, що подолали життєві труднощі (за вибором учнів).

Життя – найвища цінність.

Практична робота

Особистісний розвиток людини упродовж життя. Навчання як засіб досягнення життєвої мети. Як самому себе виховувати?

Практична робота (за вибором учителя)

Плануємо пізнавальну діяльність (пізнавальну тему обирає учень).

Планування самонавчання, взаємонавчання.

Навчальний проект (індивідуальний, за вибором учня)

«Історія досягнень людини (в науці, спорті чи мистецтві)», «Мої досягнення».

КОНСПЕКТ УРОКУ

Нестандартний урок. Урок-роздум

Тема. Людина – частина природи. Людина – частина суспільства.

Мета: вчити учнів характеризувати людину як частину природи та людину як частину суспільства; вдосконалити вміння порівнювати дії людини і тварини у поданих ситуаціях; вчити аргументувати свою думку з цього приводу; виховувати шанобливе ставлення до інших.

Обладнання уроку. Підручник «Я у світі», 4 клас, Н.М.Бібік, Харків, «Основа», 2014. Картки для роботи в групах.

План змісту уроку.

1. Людина – найбільше та найдорожче багатство кожної країни.
2. Людина – частина природи чи частина суспільства?
3. Розв'язування ситуативних завдань.

Хід уроку

I. Організація учнів до уроку

II. Вступна частина.

Вчитель пропонує дітям питання:

– Що є найбільшим і найдорожчим багатством кожної країни?

Діти обдумують питання 1-2 хвилини. Можна дати час на обговорення в парах (до 3 хвилин)

Метод «Кошик ідей»

(Мета методу – актуалізувати опорні знання, мотивувати до пізнавальної діяльності, сприяти вдумливому читанню тексту)

На дошці вивішується кошик. До «Кошику ідей» збираються всі думки, навіть якщо вони помилкові. У кошик ідей можна «складати» факти, думки, імена, проблеми, поняття, що стосуються теми уроку. Потім протягом уроку всі ці думки може бути зв'язано в логічні ланцюжки.

Діти мають дійти висновку, що людина – це найбільше і найдорожче багатство кожної країни. Адже все в країні робиться для блага її людей, і, водночас, усе це творить людина.

Вчитель: Отже, тема нашого уроку присвячена людині. Перед нами постає питання. Людина – це частина природи чи частина суспільства?

Метод «Мозковий штурм»

(Мета методу – навчити висловлювати гіпотези стосовно вирішення конкретної проблеми, сприймати думку іншої людини, порівнювати й оцінювати власну та іншу думку)

– Що таке суспільство? Як ви розумієте це слово?

III. Основна частина.

Вчитель ще раз озвучує тему уроку та оголошує очікувані результати: «Мені хотілося б щоб після цього уроку ви змогли б характеризувати людину як частину природи та частину суспільства; аргументовано пояснювати, що відрізняє людину від тварини, а також змогли довести, чи потрібне людині суспільство».

Вчитель: Для того, щоб відповісти на головне питання нашого уроку, ми попрацюємо в парах (підручник, с.5-6)

Метод «Читання в парах, обговорення в парах»

(Мета методу – сприяти різним видам мислення, покращити розуміння тексту учнями, навчити розумінню основної думки тексту й формулюванню запитань) Учні об'єднуються в пари. Один з учнів читає перший абзац і стисло його переказує. Другий учень ставить питання з цього уривку. Після читання й обговорення кожного абзацу учні міняються ролями.

– По завершенню роботи в парах пояснити своєму партнеру/партнерці, якої думки з приводу головного питання притримуєтеся ви?

Далі вчитель пропонує метод «Займи позицію»

(Мета методу – навчити учнів визначати свою позицію щодо суперечливого питання, формулювати аргументи на її захист, сприймати аргументи інших сторін)

Біля дошки стають діти, які вважають, що людина – частина природи. В кінці класу ті, хто вважає людину частиною суспільства. Посередині класу ті, хто вважає, що людина – це частина природи і частина суспільства.

Учитель обирає кількох учнів і просить їх обґрунтувати свою позицію (пояснити, чому вони стоять саме тут). Учитель просить учнів не лише висловити свою позицію, а й пояснити її. Можна запропонувати такий початок відповіді: «Я вважаю, що людина є частиною природи, тому що ...»

Якщо після викладу різних поглядів, хто-небудь з учнів змінив свою думку, він може перейти до іншої групи і обґрунтувати причину свого переходу.

Для обговорення вправи вчитель може запропонувати учням назвати найбільш переконливі аргументи своєї та протилежної сторони.

Діти приходять висновку, що людина – частина природи. Але для того, щоб стати людиною, їй необхідне суспільство. У суспільстві людина розвиває свій мозок, мовлення, вчиться радіти, плакати, мріяти, відчувати. Саме цим людина відрізняється від тварини.

IV. Заключна частина.

Робота в групах

Виконання ситуативних вправ.

1) Уявіть подані ситуації. Обговоріть, як будуть поводитися тварина і людина.

- Мавпеняті і дитині дали конструктор.
- Цуценя і дитина загубилися в парку.
- Кошеня й дитина натрапили на перекинуту шпаківню.

2) Підкресліть ознаки людини, як представника суспільства.

Народжується, харчується, росте, розмовляє, дихає, міркує, плаче, розмножується, радіє, працює, спілкується, помирає.

Вчитель запрошує учнів обговорити в загальному колі:

- Що є в людини від природи?
- Що відрізняє людину від тварини?
- Що робить людину людиною?
- Чи потрібне людині суспільство?
- Що потрібно робити вам як учням для того, щоб бути справжніми членами суспільства?

«Я – ТА ІНШІ»

Тема «Я та інші» дає змогу поставити дитину в різноманітні ситуації, де вона може вправлятися у культурі спілкування з різними людьми, адекватно реагувати на вчинки та слова своїх ровесників, батьків, сусідів, чужих людей. Соціальний розвиток потребує особливої уваги. Недостатньо ознайомити дитину з правилами поведінки й людського спілкування. Потрібно формувати п моральні якості, розвивати моральну стійкість до негативних і несприятливих умов, з якими вона може зіткнутися.

Державні вимоги щодо рівня загальноосвітньої підготовки учнів:

*мають уявлення про культуру взаємин людей в сім'ї, школі, на вулиці;
вживають доречно слова етикету;
встановлюють зв'язки між конкретними вчинками і ставленням людей, наводять конкретні приклади;
уміють поводитись в гостях;
знають правила гостинності;
розуміють значення добрих взаємин, їх перевагу над конфліктами, сутність дружелюбності, милосердя, поступливості, наполегливості, відповідальності;
наводять приклади такої поведінки, де виявляються ці чесноти;
прагнуть до вироблення цих якостей*

Зміст навчального матеріалу

Роль сім'ї в моєму житті. Мій родовід.

Бюджет сім'ї. Економія і збереження майна.

Навчальний проект (дослідницький, індивідуальний)

Дослідження своїх витрат за тиждень (*які товари чи послуги були потрібними і якісними, а на покупці яких можна було зекономити*)

Культура поведінки учня.

Засоби масової інформації мого міста/села/селища.

Практична робота

Написання замітки до місцевої газети про важливі події, що відбулися в місті/селі/селищі.

Соціальна (екологічна) акція

(тематика за вибором учителя).

Чому виникають конфлікти? Як налагодити хороші взаємини?

Практична робота

Складання правил ведення дискусії.

Дискусія (*на вибір вчителя*): «Чим відрізняється стійкість від упертості?», «Чи може неправда бути рятівною?», «Де закінчується щедрість і розпочинається марнотратство?», «В яких випадках бути хитрим добре, а в яких – погано.

КОНСПЕКТ УРОКУ

Проект «Історія та традиції моєї школи»

Дидактична характеристика проекту:

Тип проекту:

- за кількістю навчальних предметів – міжпредметний;
- за тривалістю – середньої тривалості;
- за характером контактів – внутрішній;
- за основною діяльністю – дослідницько-пошуковий;
- за характером координації – з безпосередньою координацією;
- за формою проведення – самостійна дослідницька робота дітей з наступною презентацією матеріалів проекту;
- за кількістю учасників – індивідуально - груповий.

Мета: поглибити та систематизувати знання учнів про школу, становлення освіти у світі та Україні; розглянути зв'язок між декількома поколіннями українців; розвивати навички аналізу історичних подій, розвитком суспільства та досягненнями науки і культури, пов'язаними з ними; залучати учнів до набуття нових знань на основі реальної життєвої практики; розвивати інтерес до пізнання і збереження традицій школи; виховувати почуття гордості за свою школу.

Освітній продукт: презентація, альбоми, вироби.

Хід презентації проекту

I. Організація учнів до уроку

Привітання

Вчитель:

Нумо, діти, підведіться!

Всі приємно посміхніться.

Пролунав уже дзвінок,

Починається урок.

Діти:

Любих гостей ми вітаємо щиро

Бажаємо щастя любові і миру.

(Діти стають в коло і вітаються один з одним посмішкою, руками, носиками, плечима, колінцями)

Девіз уроку:

Думати – колективно.

Діяти – оперативно.

Сперечатись – доказово.

Це для всіх обов'язково.

II. Спрямування до мети

1. Робота над загадкою

Великий будинок у селі стоїть

І завжди, як вулик бджолиний, шумить.

Як чаша він повний знаннями,

Ласкавий будинок цей з нами. (Школа)

Дає здоров'я – спорт

Вагу - солодкий торт.

Мед - працюваті бджоли.

Знання глибокі - ... (школа).

2. Гра «Магніт» (Асоціативний куш)

Діти, коли ви чуєте слово школа, що найперше спадає вам на думку? Які слова притягує до себе слово школа?

3. А зараз давайте побудуємо сенкан до слова школа.

- Ключове слово. (Школа)
- 2 прикметники, що характеризують його. (Моя, рідна, найкраща, дорога)
- 3 дієслова (Навчає, радує, вітає, розуміє, вчить, дає настанови, випускає, розуміє, любить)
- Речення з ключовим словом.
- Синонім, узагальнення, підсумок до слова.

4. Рефлексія

- Що ви очікуєте від сьогоднішнього уроку?

III. Визначення проблеми проекту

- Що таке школа?
- Коли виникли перші школи?
- Хто були перші вчителі?
- Хто був першим учителем у Київській Русі?
- У якому році наша школа прийняла перших учнів?
- Ким стали випускники нашої школи?
- Які існують прислів'я та загадки про школу?
- Свята та традиції рідної школи.

IV. Визначення шляхів розв'язання проблеми

1. Читання додаткової та енциклопедичної літератури.

2. Пошукова діяльність учнів з добору матеріалу на задану тему.
3. Відвідування шкільного краєзнавчого музею «Вітове – моя маленька Батьківщина»
4. Проведення опитування серед випускників школи.
5. Випуск газети
6. Створення презентації та альбому.

V. Формування груп для проведення дослідження

- I. Історик*
- II. Фольклорист*
- III. Краєзнавець*
- IV. Дослідник*

VI. Обговорення та презентація групами проекту

I група «Історик»

Історія виникнення школи

(Виступ учасника групи супроводжується презентацією створеного альбома)

Технологія «Мікрофон»

Мене зацікавило питання: як і де з'явилися перші школи?

Я відшукав ось таку інформацію і хочу поділитися нею з вами.

1. Виявляється, що нашій школі вже понад 24 століття. З'явилися перші школи у Стародавній Греції. Називали їх «схоле». Це було місце, де діти проводили свій вільний час. Дівчатка до школи не ходили.
2. Першим учителем був великий грецький мислитель Платон.
3. Трішки пізніше у Давньому Римі діти вже писали на воскових табличках і користувалися рахівницею.
4. Хто ж відкрив перші школи у Київській Русі?
 - За часів князювання Володимира Великого у Києві було відкрито першу школу.
 - Пізніше Ярослав Мудрий заснував школу у якій навчалося 300 дітей.
 - Першу школу для дівчаток відкрила внучка Ярослава Мудрого у 1086 році.
5. Випускники шкіл ставали впливовими людьми та державними діячами.
6. Яка школа найбільше схожа на нашу?є

II група «Фольклорист»

Прислів'я, приказки, влучні вислови про школу.

(Виступ учасника супроводжується презентацією газети)

1. Стоїть дім. Увійдеш у нього сліпим, а вийдеш зрячим.
2. Мовчить, а багато людей навчить.

3. На базарі не купиш , на терезах не зважиш.

4. Чистенькі віконця

Сміються до сонця

Діточки довкола

Наша люба ...

5. Вік живи – вік учись.

6. Хто багато питає, той багато знає.

7. Від науки голова не болить.

8. Не кажи не вмію, а кажи навчусь.

Фізкультхвилинка для очей (офтальмологічні вправи)

III група «Краєзнавець»

Історія створення Вітівської школи

(Виступ учасника супроводжується презентацією)

Уважно роздивіться ілюстрації та короткі надписи. Поміркуйте, з якими подіями та особистостями вони пов'язані.

1. Вітівська школа вперше покликала своїх учнів в 1961 році.

Ким же стали випускники нашої школи?

2. Розкаже вам про випускників які обрали професію художника, дизайнера
Зленка Володимира та Набоку Ларису.

3. Містить розповідь про учителів, випускників школи. (Вікторію Миколаївну,
Тараса Григоровича, Юлію Олександрівну, Людмилу Анатоліївну та інших)

4. Ви бачите Корсунь-Шевченківський музей , директором якого є наша
випускниця Степенькіна Парасковія.

У Чигиринському заповіднику теж працюють 2 наші випускниці.

5. Багато випускників вибрали професію медика.

6. Ця сторінка нагадує вам про гучне святкування 55 річниці нашої школи.

Вчитель. Я думаю, що на цій сторінці історія нашої школи не закінчиться, а буде містити в собі ще багато цікавих сторінок.

IV група «Дослідники»

Свята та традиції рідної школи

—Кожен навчальний заклад має свої звичаї, традиції, свята.

—Що таке традиції школи? Традиція школи — це те, що передається від покоління до покоління як загальноприйняте, загальнообов'язкове, визнане необхідним для забезпечення подальшого існування й розвитку даної школи. Чи є в нашій школі традиції?

(Виступ учасників супроводжується комп'ютерною презентацією)

У нашої школи безліч традицій. Ось деякі з них.

1.Щопонеділка ми піднімаємо прапор школи та прапор України і співаємо Гімн України.

2.Кожного вівторка ми проводимо лінійку.

3. Щомісяця ми проводимо соціальні акції та флешмоби.

4. Кожен рік ми висаджуємо алеї.

5. Щочетверга ми старанно наводимо лад на території школи.

6. Щодня ми робимо ранкову зарядку. Одну з них я хочу вам запропонувати.

Фізкультхвилинка-руханка (під музику)

Традицією є проведення в нашій школі свят.

1. Свято першого та останнього дзвоника

2. Ярмарка - продаж

3. Свято квітів.

4. З нетерпінням діти чекають Новорічних свят.

5. Завжди вітаємо зі святом любих мам.

6.Традиційно 19 травня відзначаємо День школи

VII Заключний етап

1.Діти, ми з вами почули багато інформації відомої вам і нової. А от тепер на хвилинку закрийте очі і уявіть, що ви поїхали кудись далеко і там згадали про свою рідну школу. А тепер відкрийте очі і скажіть:

- Який же колір має ваша школа?

- А який запах рідної школи?

2.Гра «Капелюшок побажань»

Діти стають в коло. По черзі одягають капелюх і висловлюють свої побажання.

Я бажаю нашій школі...

Я бажаю вчителям...

Я бажаю дітям...

Я бажаю собі...

Я бажаю Україні...

3.Квест «Відишукай»

- Діти, тему нашого наступного проекту ви зможете знайти у нашій класній кімнаті.

(Діти відгадують загадку, у якій відгадкою є місце розташування підказки.)

Загадка: Що очищає повітря і прикрашає наш клас?

5. Рефлексія *Метод «Східці успіху»*

На дошці прикріплена драбинка зі щаблями. Кожна дитина приклеює смайлик на тому щаблі, якого вона досягла на уроці.

VIII Підсумок уроку

«Я – УКРАЇНЕЦЬ»

Тема «Я - українець» розширює й уточнює знання дітей про місце їхнього проживання, формує уявлення про Україну як незалежну державу, символи нашої держави, її місце серед незалежних країн.

Державні вимоги щодо рівня загальноосвітньої підготовки учнів:

мають уявлення про найпростіші права й обов'язки людини право на життя, (рівноправність людей; право кожного на захист, любов і піклування на працю; захист; відпочинок; право на освіту);

знають зміст основних символів держави (гімн, прапор, герб, мова);

мають уявлення і виявляють в поведінці турботу про довкілля, культурну спадщину;

наводять і оцінюють приклади позитивного й негативного ставлення до старших і молодших; взаємні обов'язки батьків і дітей;

знають про можливі правопорушення серед дітей;

наводять приклади;

аргументують значення дотримання правил співжиття в суспільстві; невідворотність відповідальності за скоєнні правопорушення;

уміють розкривати соціальні взаємозв'язки між людьми в процесі виконання соціальних ролей

Зміст навчального матеріалу

Україна – незалежна, демократична, правова держава.

Національні та державні символи України. Конституція України(ст.10, ст. 20, ст. 67).

Практична робота.

Створення фотоколажу (проведення конкурсу малюнків) на одну із тем (на вибір):
«Державні символи у моєму житті», «Хліб і сіль - символи української гостинності»,
«Свята нашої держави».

Приклади правопорушень серед дітей і юридична відповідальність за їх скоєння.
Моделювання різних соціальних ролей (учень-вчитель-директор школи-продавець-екскурсовод-водій-міліціонер і т.д.)

Навчальний проект (груповий, за вибором учнів)

«Я пізнаю Україну», «Сім чудес України», «Визначні місця мого краю».

КОНСПЕКТ УРОКУ

Тема. Нехай завжди квітує український рід

Мета: поглибити знання дітей про рід, родовід, сім'ю, Батьківщину; поповнювати словниковий запас; розвивати зв'язне мовлення, критичне, образне мислення, пам'ять; виховувати стійке почуття національної свідомості, пошану до своєї родини, любов до Батьківщини.

Обладнання: фотоетюди «Моя Україна», карта України, фото класу та родин сімей класу, малюнок генеалогічного дерева, записи пісень, портрети видатних людей України, дитячі малюнки та вироби.

Тип уроку. Формування умінь і навиків.

Хід уроку

I. Організація класу

Девіз уроку. Ми всі – діти українські,
Український славний рід.
Дбаймо, щоб про нас, маленьких,
Добра слава йшла у світ.

II. Актуалізація опорних знань

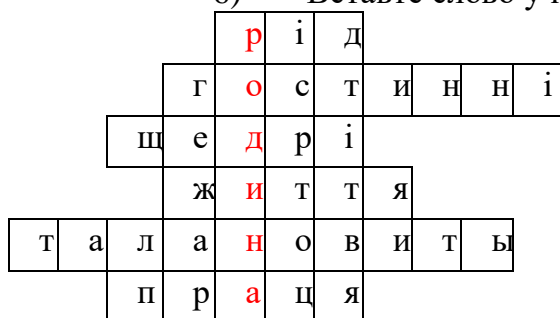
Бесіда з використанням фотографій, що зображують родини дітей класу.

III. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми та завдань уроку

Наш урок ми розпочнемо з розумової розминки – розгадування кросворду. Розгадавши його, ми дізнаємося тему нашого уроку.

Питання до кросворду:

- 1) Одне чи ряд поколінь, які походять від одного предка.
- 2) Як називають людей, котрі завжди раді гостям?
- 3) Як називають людей, які завжди всім поділяться, пригостять?
- 4) Що людині дається один раз і назавжди? Воно найцінніше.
- 5) Як називають людей, яких Бог наділив чудовим голосом чи хистом створити щось надзвичайне?
- 6) Вставте слово у приказку: « ...людину годує, а лінь марнує».

– Прочитайте ключове слово. Сьогодні ми зустрілися з вами, щоб поговорити про найважливіше в житті кожної людини – про родину, про рід, про їх традиції. А тому на нашому уроці сьогодні присутні члени ваших родин.

IV Вивчення нового матеріалу

1. Ознайомлення з поняттям «рід, родина».

– Прочитайте, що написано на сонечку? Так кожен може сказати про себе. Давайте подивимося в люстерко і промовимо це слово. Але «Я» - це тільки кожен з нас окремо. А одному бути дуже важко, ми існуємо поряд з іншими людьми, предметами, явищами та іншим. Яке б слово ви хотіли вписати в промінчики сонечка поряд зі словом «Я»?

(Діти підходять до дошки і дописують слова.)

- Діти, поряд ви написали слова *мама, тато, сестричка, бабуся, школа, річка, Україна, друг Сашко*

- Діти, я розумію так, що ви написали те, без чого не можна існувати. Отже, кожен з вас є частинкою чогось великого, без чого не було б і вас. По-перше, кожен з вас має сім'ю: тата, маму, сестричку чи братика. У багатьох з вас є дідусі та бабусі, деś окремо від вас живуть тітка чи дядько, а також ваші двоюрідні братик або сестричка. Чи не скажете ви мені як одним словом можна назвати цих людей?

- Родичі, рідня.

2. Бесіда про значення родини для людини.

Я пропоную дописати ще до них слова: *рід, родина, рідний, народ.*

- Чи згідні ви зі мною?

- Як би ви це пояснили?

- Яка спільна частина в цих словах?

- Як ви розумієте це слово?

- Рід – це одне чи ряд поколінь, які походять від одного предка: рід по маминій лінії, рід по батьковій лінії. Це ваші бабусі, дідусі, дядьки, тітки, мама, тато, сестри, брати. Тобто вся теперішня і давня рідня з їх традиціями і звичаями.

3. Словникова робота.

На дошці (на окремих смужках) прикріплені слова. Поряд виставлені картки зі словами: *сім'я, родина, рід, народ.*

Учні вголос по черзі читають тлумачення, до кожної добирають картку з відповідним словом:

а) група близьких родичів (чоловік, дружина, батьки, діти та ін.), що проживають разом -...(сім'я);

б) група людей, що складається з батьків, дітей, онуків і близьких родичів —... (родина);

в) ряд поколінь, що походять від одного предка – ... (рід);

г) населення, жителі однієї країни —... (народ).

4. Моя родина.

- Ми з вами готували виставку світлин. Це фотографії ваших рідних і близьких людей, ваших родин. Тут ми можемо побачити, які великі у вас родини. Хто хоче розповісти про свою родину? (Розповіді дітей)

- Наші предки уявляли життя на землі як велетенське Дерево Роду. Діти – то листочки. Батьки їхні – гілки. Дідусі і бабусі – стовбур. Прародичі - коріння. Подивіться, діти, на цей малюнок дерева: ось які у нього могутні корені, як багато в нього гілок. Внизу вони товсті, а зверху ще маленькі і тоненькі.

— А хто на самому вершечку?

—Правильно — наймолодше покоління — ви самі. Від кожної гілки відходять ще гілочки — це ваші родичі: брати, сестри, дядьки, тітки.

5. Робота за індивідуальними картками.

— Згадайте, як ви склали свій родовід. Перед вами малюнок дерева. На кожній гілочці — "віконечко". Розмістіть світлини ваших родичів і підпишіть їхні імена.

Кожна родина пам'ятає і цінує своїх родичів, своїх предків. Це одна із давніх родинних традицій. Як у народі говорять про родину? Пригадайте прислів'я, які ми з вами вивчали з цієї теми.

- У кожної деревини — свій плід, а в кожної людини — свій рід.

- Який дуб, такий тин, який батько, такий син.

Який куш, така й калина, яка мати, така й дитина.

А ще давайте послухаємо виступи ваших рідних про те, як жили колись великими і дружніми родинами.

- Щоб нашому роду не було переводу, він має жити багато років. Як співає Ніна Матвієнко « ... з роду в рід кладе життя мости, без коріння саду не цвісти» Треба берегти коріння роду. Хто ж його береже? Хто берегиня роду?

Берегинею роду, охоронницею домашнього вогнища була й є мати. Це єдине слово, перед яким схиляють голови усі народи.

У Т. Г. Шевченка є такі рядки про матір;

У нашім раї на землі

Нічого кращого немає,

Як тая мати молодая

З своїм дитяточком малим.

6. Розповідь вчителя про український народ.

- Але родина — це не лише рідні, родичі. Це може бути класна родина, шкільна родина, весь наш народ? Родина до родини і буде наш народ. Ми всі з вами є частинкою українського народу. Народ наш прекрасний. Давайте повернемося до нашого кросворду, з яким ми працювали на початку уроку, і прочитаємо слова, якими характеризується наш народ.

- Працьовитий. Талановитий. Щедрий. Гостинний

- Додайте ще слова, які характеризують наш український народ.

- Веселий, обдарований, ...

7. Робота над акровіршем М. Чернявського.

У всіх людей одна святиня.

Куди не глянь, де не спитай.

Рідніша їм своя пустиня;

Аніж чужий в пустині рай.

Їм красить все їх рідний край.

Нема без кореня рослини,

А нас, людей,— без батьківщини.

— Яке слово утворилося? Як називається наша Батьківщина?

6. Розповідь вчителя про рідний край (супроводжується демонстрацією фотоетюдів).

Дитино, глянь навкруг, яка земля;

Красива, дивовижна і єдина.

Усе тут дороге: ліс, гори і поля,

Бо це Вітчизна наша - Україна.

- Мамина пісня, батькова хата, дідусеві казки, бабусині вишиванки, золоті поля пшениці, могутні ріки, багаті ліси — все це наша Батьківщина, наша Україна.

Тут ми народилися, вперше усміхнулися. Вперше промовили слова: мама, Батьківщина.

- Пригадайте, які вірші про Україну, Батьківщину ви знаєте.

Діти розповідають вірші.

- Ми з вами ретельно готувалися до сьогоднішнього уроку, багато нового і цікавого дізналися про родини нашого класу. І, на мій погляд, вам дуже цікаво розповідати один одному той матеріал, який вам розповіли ваші рідні.

Яке щастя, що ви маєте такі прекрасні родини, батьківську оселю, де завжди вас люблять і чекають. Але з ваших розповідей видно, що всі родини різні за своїми традиціями, укладом. Чи знаєте ви, діти, що таке родинні традиції? З давніх-давен існувала така традиція: кожен повинен знати свій рід до сьомого коліна поіменно. З кожним членом роду були пов'язані цікаві історії, події; чим більше людина знала про свій рід, тим довше жила пам'ять про померлих родичів, тим більше берегли і підтримували живих. Тож у нас, українців, існував дуже тісний зв'язок між поколіннями.

V. Підсумок уроку

Підсумкова бесіда.

- Яку тему вивчали на уроці?

«Я – ЄВРОПЕЄЦЬ»

Тема «Я - європеєць» висвітлює питання, що сприятимуть оволодінню історико-культурним досвідом українців, формуванню національної самосвідомості, кращих рис характеру нашого народу: доброта, милосердя, щедрість, доброзичливість, скромність, працьовитість тощо;

Державні вимоги щодо рівня загальноосвітньої підготовки учнів:

мають уявлення про Землю як спільний дім для всіх людей, необхідність толерантного ставлення до різноманітності культур, звичаїв народів; Україну як одну із країн на карті світу, суверенну державу; про країни-сусіди;

мають уявлення про різноманітність країн світу, про місце України на карті світу;

розпізнають символіку Європейського Союзу

наводять приклади співробітництва України з іншими країнами з проблем збереження природи, енергозбереження, безпечного життя, боротьби зі стихіями;

розповідають про окремі досягнення українців в різних галузях (у науці, культурі, спорті тощо);

беруть участь у суспільно корисній діяльності

Зміст навчального матеріалу

Україна на карті світу. Найбільші українські спільноти в інших країнах світу.

Європейський Союз – співтовариство народів Європи.

Навчальний проект (груповий, за вибором учнів)

«Подорожуємо країнами Євросоюзу», «Подорожуємо країнами світу»,

«Українці, яких знає світ», «Знані в усьому світі українські вироби»

Волонтерство як добровільна суспільно корисна діяльність.

Практична робота

Складання листа до ровесника-іноземця про свою країну

КОНСПЕКТ УРОКУ

«Я українець – я європеєць!»

Мета: поглибити знання учнів про нашу державу – Україну, про свій рідний край, формувати почуття належності до своєї країни, до історії та традицій; відслідкувати місце України в Європі її значимість, ознайомити з головними тенденціями входу України до ЄЕС; розвивати громадянську позицію, причетність до європейських цінностей та європейського громадянства, формувати усвідомлення власної долі й значення в житті суспільства, а також розвивати критичне мислення, вміння порівнювати і аналізувати, робити висновки, збагачувати мовленевий запас, просторові компетенції; виховувати повагу і любов до своєї держави, рідного краю, дбайливе ставлення до рідної землі.

Хід заходу

I. Організація учнів до уроку

1. Привітання

*Всі почули ми дзвінок,
Він покликав на урок.
Працюватимемо старанно,
Щоб почути у кінці,
Що у нашій класі діти –
Просто молодці!*

II. Повідомлення теми і завдань уроку

Тема нашого уроку «Я українець, - я європеєць»

Скажіть будь ласка чи здогадалися ви, про що будемо розповідати, які ваші очікування? (Ланцюжок)

Дійсно ми перевіримо що ж ви знаєте про Україну і Європу, але не звичайно, а у вигляді невеличкої подорожі – «Лабіринтами історії України та Європи.»

По завершенню проходження нашого лабіринту ми повинні будемо побудувати **криницю** наших знань.

Батьківщино, земле рідна,
Земле сонячна і хлібна,
Ти на вік у нас одна.

Ти, як мати найрідніша,
Ти з дитинства наймиліша,
Ти і взимку найтепліша -

Наша отча сторона.

- Діти, як називається наша Батьківщина?

- А хто ви?

- Що для вас є Батьківщина, якими словами можна її назвати.

1. Інтерактивна вправа «Асоціативний куц»

край

мати

Україна

Батьківщина

земля

Батьки

хата

(край, хата, батьки, Україна, мати, земля)

- Сьогодні ми з вами поговоримо про наш рідний край, про нашу славу України. Ви дізнаєтеся більше про нашу країну, її символи, кордони, міста, про життя видатних людей, Закарпаття, наше рідне Мукачево.

III Узагальнення та систематизація знань.

Рухаємося лабіринтами по зупинкам, розпочнемо з першої зупинки.

Зупинка «Україна»

1. Інтерактивна вправа «Мікрофон»

- Україна розташована в центрі Європи, назвіть її сусідів, покажіть на карті: (Білорусь, Росія, Туреччина, Молдова, Румунія, Угорщина, Словаччина, Польща).

- Які найбільші міста України ви знаєте, які області?
- В якому регіоні ми живемо?
- В якій області?
- В якому місті?
- Яке головне місто нашої країни?

2. Гра «Хто де живе?»

Діти, пограємо з вами в гру «Хто де живе?»

У Києві –..... ..кияни,

У Харкові –харків'яни,

У Донецьку –.....донеччани,

В Одесі –одесити,

В Ужгороді –ужгородці,

У Львові –львів'яни,

У Полтаві –..... полтавчани,

У Сумах –..... сумчани.

У Мукачеві –мукачівці

- А що можете сказати про рідне місто Мукачево?

зупинка «Історична»

Виступ групи «Історики» (розповідь про Мукачево).

Почалося все дуже давно... Тоді як Одеса була заснована в 1415 році, а історія знаменитого Львова розпочинається з 1256 року. Офіційним днем народження Полтави став 899 рік, а закарпатське місто Мукачево існувало вже в 896 році - літописи згадують, що саме цього року угорська армія захопила дане місто. А це означає, що засноване воно було ще раніше, але коли саме, історикам досі невідомо.

За однією з версій, назва міста походить від слов'янського нині розмовного слова *мука* (прасл.*тѣка*), тобто «борошно». На річці Латориці стояв водяний млин, на якому перемелювали зерно і торгували мукою (борошном), звідси і сталася назва. За іншою версією, назва міста походить від угорського слова «*munkás*» що значить «працьовитий» або «працівник», оскільки угорці, долаючи карпатські гори, прикладали чимало зусиль, праці, тощо.

Отож, **головною пам'яткою міста Мукачево вважається замок «Паланок»**. Цей замок, часто називають найцікавішим із замків Закарпаття, тому що він зберігає в собі таємничість багаторівневих ходів, приміщень, веж, казарм і бастіонів, які можна самостійно відвідувати і досліджувати.

Треба визнати, цей пам'ятник архітектури XIV - XVIII століть заслуговує на окрему історію і по праву є візитною карткою Мукачево. Будівля замку відреставрована, у багатьох кімнатах розміщені тематичні експозиції історичного музею.

Центральна частина міста є досить цікавою і зручною для прогулянок: затишний бульвар, площа з міською Ратушею, церкви, костели, монастирі, пам'ятники світу. Над площею (а називається ця площа - площа Миру) височить Кафедральний костел Святого Мартина - покровителя міста. Поруч з ним знаходиться готична каплиця Святого Йосипа, прикрашена середньовічними розписами. На самій площі можна побачити пам'ятник святам Кирилу і Мефодію - тим відмінним хлопцям, що створили для нас кирилицю.

Ця Ратуша була побудована тільки в 1906 році. Яскраво-зелена будівля в самому центрі міста, що створює враження іграшкового пластилінового будиночка. Прекрасне місце для фотографії на пам'ять про Мукачево. До речі, на задньому дворі ратуші є гарна їдальня, де можна недорого і смачно поїсти.

Палац трансільванських князів Ракоці

Палац князів Ракоці - ще одна визначна пам'ятка в самому центрі Мукачева. На жаль, колись чудовий палац сьогодні потребує реставрації. У самому палаці знаходиться школа мистецтв.

Собор Почаївської ікони Божої матері

Собор Почаївської ікони Божої матері в Мукачево можна подивитися за один день. Не дивлячись на відносну молодість собору (кінець XX століття), він чудово вписується в архітектурний ансамбль монастирів і церков Мукачево. Собор є одним з місць паломництва в Мукачево де зберігається чудодійна ікона Почаївської Божої матері.

Свято-Миколаївський монастир

... А монастир той на горі Чернечій, –
Неопалима Духу копина.
Є справді вічні незнищенні речі,
які безжальність часу омина...

Мукачево – єдине місто в Західній Україні, де дієросійський драматичний театр.

Отже, сучасне **Мукачево** - це дійсно охайне і затишне місто на берегах річки Латориці. Воно розташоване на рівному плато, і тільки видно, як над старовинними вулицями велично підноситься замкова гора! Як кажуть туристи: «поїхати у Мукачево і не побачити місцевий замок, все одно, що поїхати у Париж і не побачити Ейфелевої Вежі!».

3. Гра «Опиши Україну»

-У мене в руці невеличкий м'яч, розфарбований він як глобус – маленька модель Землі, є на ньому і наше місто Мукачево, і Закарпаття, і Україна.

- Розкажіть де розташована Україна? Давайте знайдемо її. Зараз ми будемо м'яч передавати і описувати нашу Батьківщину, використовуючи прикметники. Отже, відповідаємо на питання «Яка Україна?»(безкрая, багата, гостинна, співуча, горда, дружня, незалежна тощо). «Безмежні простори, моря і поля – це все Україна моя». Наша країна найкрасивіша, наймиліша, найкраща. Вона багата лісами, лісостепом, степами, пісками, Кримськими горами, Карпатами.

4. Перегляд відеофільму

Зараз ви подивитесь невеличкий фільм про Карпати (Міжпредметні зв'язки з природознавством: розповідь учнів про гори Карпати, рослинний та тваринний світ).

- Діти, а які моря омивають Україну ?
 - Які найбільші річки України ви знаєте?
 - А які річки та озера ви знаєте в нашій Закарпатській області, як вони називаються?
- Що ви знаєте про походження цих назв?

5. Картограф

У вас на партах лежать кнопки, а також прапори держав, ваше завдання коли я розповідаю вам про державу, ви піднімаєтесь і закріплюєте її на карті.

В цілому Європу і Євросоюз детальніше ми будемо вивчати на уроках географії, історії, виховних годинах, годинах спілкування, а сьогоднішнє завдання позначити місце розташування і зробити висновок чи дійсно Україна є частинкою Європи?

Учитель.

«Європа — частина світу, разом з Азією частина материка Євразія. Площа близько 10 млн. км. кв. Населення 732 млн. чоловік. Омивається Атлантичним і Північним Льодовитим океанами і їх морями». Загальна кількість країн становить 43. Площа Європи 10,8 млн. квадратних кілометрів. Кількість населення - приблизно 708 млн осіб.

- Найбільша країна за площею – це Україна (603,7 тис км)
 - За кількістю населення - Німеччина (83 млн. осіб)
- Найменша країна за площею і кількістю населення – Ватикан (0,44 км, 1000 осіб).
- Більшість країн Європи мають вихід до Світового океану; На південь через Середземне море Європа має тісні контакти з країнами Північної Африки та Південно – Західної Азії; На заході Атлантичний океан відкриває шляхи до Америки
 - Найдавнішою республікою є Сан – Маріно
 - Андорра перебуває під протекторатом Іспанії та Франції

Європу поділяють: Західна Європа Центральна Європа Східна Європа

- Західна Європа Південна Європа Північна Європа Середня Європа Ірландія. Велика Британія Нідерланди Німеччина Бельгія Швейцарія Австрія Франція Італія. Португалія. Іспанія Мальта Андорра Монако Ватикан Ліхтенштейн Люксембург Норвегія. Швеція. Данія. Фінляндія. Ісландія Греція

День Європи – це символ започаткування нової успішної моделі мирної співпраці між державами, що ґрунтується на спільних цінностях та інтересах. Рішення щодо відзначення 9 травня Дня Європи в Європейському Союзі

6.Пошукова робота «Чомучок». Прапор Євросоюзу. Рада Європи займається зміцненням політичного, правового, соціального та культурного співробітництва та захистом загальнолюдських цінностей у Європі. 770 млн. європейців, представлені в Раді Європи через національні уряди, парламенти своїх країн, органи місцевого та регіонального самоврядування, які мають представництва в Комітеті Міністрів Ради Європи, у Парламентській Асамблеї ради Європи і конгресі місцевої і регіональної влади Європи

IV Підсумок уроку

Україна – європейська держава, часточка Європи, а ми громадяни України також з гордістю можемо сказати що ми – європейці.

Діти на останок ваші побажання нашій неньці Україні!

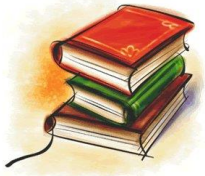
ПІСЛЯМОВА

Яким повинен бути урок, щоб учні сказали: «Мій улюблений урок – «Я у світі».

Безумовно, цікавим, таким, що збуджує розум та уяву, розширює кругозір. Діти з легкістю запам'ятовують тільки те, що викликає в них інтерес. Коли навчання цікаве, тоді воно й ефективне! Маленьким школярам не завжди легко розібратися у змісті навчального предмета про навколишній світ і українське суспільство. У процесі навчання його вивчення перед здобувачами освіти постають певні труднощі. Їм часом важко досягнути все багатство людських стосунків, визначитися у ставленні до самих себе, до інших людей, до природного і соціального оточення. Але й дуже спрощений варіант світобудови їх не приваблює. Цікаво навчатись молодшим школярам тоді, коли вони, ніби граючись, розглядають ймовірні ситуації, обирають правильну відповідь серед цілого ряду можливих варіантів, включаються у рольове моделювання з метою набуття власного досвіду.

Для успішного засвоєння матеріалу на уроках «Я у світі», як показує практика великі потенційні можливості мають тестові та ситуативні завдання. Вони дають можливість вчителю закріпити знання та загальнопізнавальні уміння й навички, а також перевірити готовність дітей застосовувати їх у повсякденному житті, формувати їх ключові та предметні компетентності. Доречним буде і використання на уроках вищезазначеного курсу відповідних до вікових особливостей учнів цікавих віршів, приказок, прислів'їв та їх аналіз з огляду на навчальну й виховну мету уроку.

Сподіваємось, що представлені рекомендації допоможуть майбутнім фахівцям у проведенні уроків «Я у світі», а методична нестандартність названого предмета запобіжить перевантаженню дітей, створить позитивну мотивацію до навчання, стимулюватиме появі інтересу молодших школярів до пізнання соціального світу, себе й інших людей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Байбара Т. Компетентнісний підхід в початковій ланці освіти: теоретичний аспект / Т. Байбара. – Початкова школа. — 2010. — № 8. - С. 46-50.
2. Бібік Н.М. «Я у світі»: зміст та методичні підходи реалізації. Методичний коментар до навчальних програм для 1-4 кл: Дайджест (укл. О.В. Онопрієнко) / Н.М. Бібік. – Донецьк .: 2012. – ст.84-90.
3. Бібік Н.М. Компетентність і компетенції у результатах початкової освіти/Н. М. Бібік. – Початкова школа 2010 — №9. С. 1-4.
4. Бібік Н.М. Я у світі. 4 клас: підручник для загальноосвітніх навчальних закладів./ Н.М. Бібік – Х.: вид. група «Основа», 2015. – 160 с.
5. Бурова А. Гра – ефективний засіб виховання самостійності дітей. / А.Бурова. – Вихователь методист дошкільного закладу. – 2010. №5.
6. Горчаненко С. Український педагогічний словник / С. Горчаненко. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.
7. Державний стандарт початкової загальної освіти затверджений Постановою Кабінету міністрів України від 23.11.2011 р. № 1392. Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 538 від 07.08.2013, № 143 від 26.02.2020.
8. Державний стандарт початкової освіти затверджений Постановою Кабінету міністрів України від від 21 лютого 2018 р. № 87
9. Дещо про предмет «Я у світі» та новий підручник // Початкове навчання та виховання, №10-11 2014, с.77-79.
10. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. / І.М.Дичківська. – К.: Академвидав. 2004. - 352 с.
11. Жорник О. Формування пізнавальної активності учнів у процесі ігрової діяльності / О. Жорник. – Рідна школа.. - 2006. - № 3. - С. 37-39.

12. Заброцький М.М. Основи вікової психології. / М.М.Заброцький [Навчальний посібник]. - Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. - 112 с.
13. Концепція Нової Української школи ухвалена рішенням колегії МОН №10 від 27 жовтня 2016 р.
14. Навчальні програми для загальноосвітніх навч. закл. із навчанням українською мовою. 1-4 класи. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2012. – с.204-211.
15. Пономарьова К. Реалізація компетентнісного підходу в навчанні молодших школярів української мови / К. Пономарьова. – Початкова школа. — 2010. - № 12. С 45 -52.
16. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти: посібник для вчителів і методистів початкового навчання / О.Я. Савченко. – 2-ге вид., доповн.,переробл. – К.: Богданова А.М., 2009, - С. 146-155.
17. Стимулювання навчально-пізнавальної діяльності учнів початкової школи. //Початкове навчання. – 2010. №19-21.
18. Стребна О. В. Громадянське виховання молодших школярів засобами традицій, обрядів, звичаїв українського народу / О. В. Стребна. – Молодь і ринок. – 2008. – №12. – С .144-147.
19. Сухомлинська О. Громадянське виховання – спадщина й сучасність / О.Сухомлинська. Доба. – 2005. - №2. – С.4-5.
20. Тагліна О.В., Іванова О.Ж. Я у світі. 4 клас: підручник для загальноосвітніх навчальних закладів / О.В. Тагліна, О.Ж. Іванова – Х.: вид-во «Ранок», 2015. – 144 с.: іл.
21. Ткачова Н. І. Формування особистості учня у навчально-виховному процесі. / Н. І. Ткачова. – Х.: Вид.група «Основа»: 2007. – 208 с.
22. Трибуна педагогічної майстерності. Творчі доробки вчителів початкових класів. – Розкажіть онуку. – № 1-2., 2018. – с.19 – 82.

ДОДАТКИ

Додаток А

Схема самоаналізу уроку

1. Загальна структура уроку

Основна дидактична мета уроку: його місце в системі уроків з теми, основні моменти уроку, дозування часу, дотримання основних вимог до оформлення уроку, використання часу на уроці.

2. Реалізація основної дидактичної мети

Виконання вимог програми, співвідношення матеріалу, поясненого на уроці і даного на самостійну роботу, організація сприйняття, уваги, пізнавального інтересу, організація первинного закріплення матеріалу, перевірка якості знань, використання розділу і програм, вимоги до знань, опитування учнів.

3. Розвивальний аспект уроку

Залучення учнів до здійснення основних розумових операцій, подолання посильних труднощів, розвиток пізнавальної самостійності й послідовності, науковості, міцності знань.

4. Дотримання основних принципів дидактики

Принцип наочності, свідомості і активності в роботі вчителя і учнів, доступності і посильності, систематичності і послідовності, науковості, зв'язку теорії з практикою, міцності знань.

5. Методи навчання

Методи введення нового матеріалу, закріплення і вироблення вмінь і навичок, контролю; відповідність методів загальної спрямованості навчання дидактичній меті; залежність вибору методів навчання від матеріального забезпечення навчального процесу.

6. Виховний аспект уроку

Використання виховних можливостей змісту навчального матеріалу, формування світогляду, зв'язок із життям, виховання сумлінного ставлення

до праці, навчання, використання виховної можливості оцінки, виховний вплив особистості вчителя.

7. Вчитель на уроці.

Підготовка до уроку, роль конспекту, види діяльності на уроці, контакт із класом, індивідуальний підхід до учнів, значення предмета, захопленість ним, зовнішній вигляд учителя.

8. Робота учнів на уроці

Підготовка учнів до уроку, активність на різних етапах уроку, види діяльності, культура мови, дисципліна, ставлення до предмета, динаміка працездатності, моменти найвищої активності, зниження працездатності, їхні причини, рівень сформованості вміння вчитися.

9. Гігієнічні умови уроку

Приміщення, його основна оснащеність, меблі, дотримання принципу розташування, розклад на день, вплив гігієнічних умов на динаміку працездатності на уроці.

Схема аналізу уроку

I. Загальні відомості про урок

Дата проведення	Клас	Предмет	Кількість учнів		Примітка
			за списком	Присутніх	
07.09.2020 р.	4	Я у світі	25	23	
Тема уроку	Символи держави –прапор, герб , гімн.				
Обладнання	Таблиця «Державні символи»				
Тип уроку	Урок вивчення нового матеріалу.				
Мета відвідування	Класно-узагальнюючий контроль. Організація освітнього простору, рівень сформованості навчальних компетенцій. Формування в учнів позитивних мотивів навчання.				

II. ВИСНОВКИ

Структура обраного типу уроку відповідає темі. Урок проводиться за календарним планом , чітко визначені мета та завдання уроку.

ОРГАНІЗАЦІЙНА ЧАСТИНА УРОКУ

Стан класу: чисто, провітрено, освітленість добра , учні готові до уроку (наявні підручники, зошити т.д.). Підготовлене обладнання до уроку: наочні посібники, роздатковий матеріал, таблиці ,картки для індивідуальної роботи, ноутбук. Дошка готова до роботи: чиста,наявна крейда, губка та записи на дошці підготовлені вчителем. Для проведення уроку створені необхідні умови: матеріальні, морально-психологічні, гігієнічні, естетичні. Урок розпочатий одразу після дзвінка.

АКТИВІЗАЦІЯ РОЗУМОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель відтворює раніше вивчений матеріал, відновлює в пам'яті опорні знання учні використовуючи таблиці, картки, малюнки, сценки. Використані методи диференціації при актуалізації опорних знань. Цікаві завдання, робота з підручником, картками, завдання на дошці.

МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мотивація навчання характеризує пізнавальні мотиви .

ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Вивчення нового матеріалу має високий науко-практичний рівень, спостерігається динамічний перехід від одного виду роботи до іншого, учитель намагається знайти індивідуально-особистісний підхід до кожного учня. Матеріал уроку викладено доступно, чітко формулювалися висновки. Урок має високий зв'язок з життям. Наявні міжпредметні зв'язки. Використано такі принципи навчання: виховуючого навчання, розвиваючого навчання, науковість, доступність, наочність, наступність, зв'язок з практикою, систематичність та послідовність, самостійність учнів, свідомість засвоєння знань, цілеспрямованість.

Засоби навчання: а) підручник: текст, певні розділи, малюнки та схеми, питання до параграфа б) використання довідникової та допоміжної літератури в) бесіда та розповідь.

Методи навчання: а) активні, б) пасивні, в) інтерактивні.

Мова учителя: багата, лаконічна, мовленнєва активність учителя не перебивала цілісного сприймання матеріалу учнями

Темп і тон роботи: спокійний, швидкий. навчальним матеріалом вчитель володіє відмінно. Проводилася активація учнів при поясненні нового матеріалу в формі бесіди: опитано всіх учнів. приступаючи до вивчення нового матеріалу, учитель систематично створює пошукові ситуації, спонукаючи дітей самостійно знаходити шляхи до виконання завдання і, що дуже важливо, доводити їх правильність. урізноманітнює тренувальні вправи на уроці, застосовуючи дидактичні матеріали. раціонально використано час на уроці. на уроці наявна самостійна робота учнів. учитель мотивує навчальну діяльність кожного учня, підкреслюючи необхідність знань у повсякденному житті.

ПЕРВИННЕ ОСМИСЛЕННЯ, ЗАСВОЄННЯ ПРОГРАМОВОГО МАТЕРІАЛУ

Забезпечення зворотного зв'язку здійснюється методом безперервного зв'язку, опитуванням з місця. Учні засвоїли програмовий матеріал добре. Використана наочність достатня. Використовувалися технічні засоби, сучасні інноваційні технології навчання, що забезпечило високий рівень активності учнів, чітке розуміння поставлених завдань та якісне їх виконання. Школярі вміють самостійно працювати з підручником, вибирати головне, аналізувати, співставляти й узагальнювати.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ УРОКУ

Урок ефективний, відповідає календарному плану, програмі. Наявний конспект уроку. Триєдина мета реалізована. Вчитель показав вміння володіти класом, хорошу ерудицію, етикет, такт, доброзичливість, естетичний зовнішній вигляд. Емоційний стан уроку спокійний, враховано вікові особливості учнів. Учитель розвиває навчальну, пізнавальну діяльність учнів і керує нею, здійснюючи стимулювання, організацію, контроль, оцінювання діяльності, озброює учнів прийомами самостійної роботи, формує навички самоконтролю. Результативність уроку висока.

Урок проведено на високому науково-методичному рівні.

**МЕТОДИКА НАВЧАННЯ
ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ «СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВО»**

*Методичні рекомендації до проведення уроків
«Я у світі» у 4 класі*

Укладач *Н.В.Лалак*

Тираж 10 пр.

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4916 від 16.06.2015 р.*

*Редакційно-видавничий відділ МДУ,
89600, м.Мукачево, вул.Ужгородська, 26*

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>